

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Бухтіарової Аліни Геннадіївни
«Розвиток національного ринку страхування вкладів»,
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит,
у спеціалізовану вчену раду Д 55.081.01 в Українській академії
банківської справи

Актуальність теми дослідження. Ринок страхування вкладів є важливою підсистемою фінансової інфраструктури будь-якої держави, оскільки саме він має забезпечувати безперебійне функціонування фінансово-кредитної системи, що відіграє ключову роль у забезпеченні руху грошових потоків в економіці і тим самим створює базові передумови суспільного відтворення.

Кризові явища у сфері фінансів України стимулюють посилення уваги до ефективних механізмів стабілізації економіки країни загалом та банківського сектору зокрема. Саме це покликана робити система страхування вкладів (ССВ), ефективного функціонування якої дозволить не лише підтримати, а й підвищити довіру населення до фінансових інститутів держави. Тож досить важливим є дослідження умов діяльності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб як основного суб'єкта забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні та виявлення шляхів їх посилення.

На сьогодні ССВ України характеризується значною кількістю проблем, що пов'язані з дією механізму функціонування існуючої системи страхування вкладів в контексті визначення порядку формування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, розміру гарантованої суми відшкодування, організації процедури повернення банківського вкладу (депозиту) та інших питань вже за умов настання банкрутства банківської установи.

Міністерство освіти і науки України
Українська академія банківської справи
ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ
15.01.2016 вх. № 20.005/13

Таким чином, актуальність дослідження визначається, по-перше, необхідністю удосконалення української системи страхування вкладів, по-друге, важливістю вивчення накопиченого світового досвіду щодо її функціонування та регулювання. Вищевикладене свідчить про актуальність та своєчасність дисертаційної роботи здобувача.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації Бухтіарової А. Г. мають належний ступінь наукової обґрунтованості, що обумовлено узагальненням і аналізом значної кількості наукових публікацій з питань розвитку національної системи страхування вкладів.

Мета дисертаційного дослідження, яка полягає в удосконаленні науково-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо розвитку національної системи страхування вкладів, досягнута та відповідає обраній темі роботи. Зміст сформульованих наукових задач структурно-логічно узгоджений, їх кількість слід вважати достатньою для розкриття обраної теми дисертації і вирішення поставленої мети. Об'єкт і предмет дослідження є узгодженими з метою дисертаційної роботи.

У роботі проведено дослідження теоретичних засад функціонування та регулювання ССВ, поглиблено термінологію наукових досліджень в межах обраної автором проблематики шляхом розвитку поняття «страхування вкладів», проаналізовано міжнародний досвід побудови ССВ, досліджено роль та місце ССВ у забезпеченні стабільності фінансового ринку, досліджено стан та тенденції розвитку національної ССВ, оцінено відповідність української ССВ Ключовим принципам організації ефективних ССВ, визначено особливості до економіко-математичного моделювання оцінювання діяльності банків у ССВ України, поглиблено науково-методичний підхід до оцінювання стану ССВ в Україні, розроблено науково-методичний підхід до розвитку національної ССВ.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, теорії державних фінансів, державного фінансового менеджменту, банківської справи, фінансової безпеки держави, а також доробки вітчизняних і закордонних вчених-економістів.

У дисертаційній роботі використано сукупність загальнонаукових та специфічних методів наукового пізнання, зокрема – наукова абстракція, системно-структурний аналіз, логічне узагальнення, аналіз і синтез, порівняльний і економіко-статистичний, економіко-математичне моделювання.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти з питань функціонування та регулювання ССВ, статистичні та аналітичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України, Міністерства фінансів України, Незалежної асоціації банків України, Асоціації українських банків, світових та вітчизняних агенцій; офіційні матеріали Європейського центрального банку, Світового банку, Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних організацій, результати наукових досліджень зарубіжних та вітчизняних фахівців з питань формування та удосконалення ССВ.

Автор дотримується в роботі логічного та структурованого викладення матеріалу. Висновки, що наводяться в кінці розділів дисертації, є узагальненням дослідження та основою формулювання практичних рекомендацій. Вони не містять внутрішніх суперечностей і мають практичну спрямованість. Запропоновані дисертантом методичні підходи є науково обґрунтованими та дозволяють проводити конкретні розрахунки. Отримані наукові положення сформульовано коректно, по кожному з них визначено наукові результати, сутність їх новизни та її ступінь.

Крім того, достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження у фахових виданнях, у тому

числі й іноземною мовою, які мають загальнодержавне та міжнародне значення, оприлюдненням їх на профільних науково-практичних конференціях з широкою географією проведення, які відбулися протягом 2013-2015 років в Україні (міста Суми, Харків, Дніпропетровськ, Хмельницький, Київ, Черкаси, Херсон, Одеса).

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дослідження. Достовірність результатів дослідження, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертаційній роботі Бухтіарової А. Г., в цілому є достатньою. Наукова проблема, досліджувана автором, базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів у системі страхування вкладів України, статистичних та аналітичних матеріалів органів державної влади, наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Достовірність наукових висновків і рекомендацій підтверджена їх практичним впровадженням у діяльність Управління Національного банку України в Сумській області, Сумського Регіонального управління ПАТ КБ «Надра», Департаменту моніторингу діяльності банків Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Української академії банківської справи, публікацією матеріалів дослідження в фахових наукових виданнях, виступах на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукова новизна результатів дослідження. Серед найбільш важливих наукових результатів дисертаційної роботи слід відзначити такі:

1. Запропоновано власний погляд щодо розуміння економічного змісту поняття «страхування вкладів», яке на відмінну від існуючих враховує роботу як неплатоспроможними, так і з платоспроможними банками, що дозволить мінімізувати ймовірність появи фінансової кризи (с. 12-26);

2. Удосконалено науково-методичний підхід до причинно-наслідкових зв'язків формування депозитних ресурсів фізичних осіб банківської системи, основних показників соціально-економічного розвитку України та показників функціонування банківської системи. Все це у підсумку забезпечуватиме

ефективне функціонування не тільки ССВ, а й системи його регулювання (с. 95-117);

3. Запропоновано науково-методичний підхід до оцінювання рівня адекватності рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб стосовно виведення банків з ринку шляхом побудови вектора розвитку банків з позиції ССВ та прогнозу кризового фінансового стану банк. Це дозволяє в майбутньому звести ймовірність появи системної банківської кризи до мінімуму (с. 158-185);

4. Розроблено науково-методичний підхід до оцінювання ефективності функціонування національної ССВ через побудову функції бажаності. Практична реалізація розробленого дозволить не тільки визначити поточний стан ССВ, але й спрогнозувати перспективи її розвитку(с. 182-185);

5. Обґрунтування науково-методичних засад побудови нової процедури роботи ФГВФО з проблемними та неплатоспроможними банками в ССВ. Основною відмінністю розробленої процедури від існуючих є те, що вона надає можливість попередити виникнення фінансової кризи окремого банку та дозволяє обрати адекватні способи роботи з неплатоспроможними банками, що у підсумку сприятиме підтримці банківської системи України в цілому (с. 185-197);

6. Удосконалено порядок розрахунку, нарахування та сплати зборів до ФГВФО, основою якого є встановлення розміру початкового збору до нього в абсолютному розмірі, зменшення розрахункового періоду регулярного збору та введення жорсткої регламентації процедури розрахунку, нарахування та сплати спеціального збору. Застосування запропонованого розрахунку дозволяє збільшити рівень фінансової стійкості ФГВФО в Україні (с. 189-191).

Повнота відображення результатів дослідження в опублікованих роботах і авторефераті. Основні положення та результати дисертації відображено у 17 наукових працях, у тому числі у 7 наукових статтях у фахових виданнях, загальним обсягом 5,37 друк. арк. Вивчення матеріалів

дослідження та автореферату здобувача свідчить про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи. Автореферат оформлений згідно з вимогами.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження. Наукова цінність отриманих результатів обумовлена можливістю застосування розроблених у дисертації методичних підходів як в проведенні подальших досліджень, так і в практичній роботі. Результати дисертаційної роботи спрямовані на вирішення конкретної проблеми – удосконалення науково-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо розвитку національної системи страхування вкладів.

Положення та висновки дисертаційної роботи, що розкривають особливості побудови та розвитку національної системи страхування вкладів, мають практичне значення у процесі підвищення ефективності функціонування банків та фінансового ринку України.

Основні наукові результати дисертаційної роботи використані у роботі Сумського Регіонального управління ПАТ КБ «Надра». Висновки та рекомендації впроваджено в діяльність Управління Національного банку України в Сумській області та Департаменту моніторингу діяльності банків Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Одержані дисертантом наукові результати використовуються у навчальному процесі Української академії банківської справи при викладанні дисциплін: «Фінансовий нагляд», «Фінансовий ринок», «Моделювання в управлінні фінансовими процесами», «Банківська система».

Висновок про відповідність дисертації встановленим правилам і вимогам. Зміст дисертаційної роботи Бухтіарової А.Г. викладено у логічній послідовності, що в цілому забезпечило вирішення поставлених завдань відповідно до визначеної теми. Дисертаційне дослідження за своїм змістом, основними науковими положеннями, висновками і практичними рекомендаціями є завершеною науковою роботою. За структурою, обсягом і оформленням дисертація відповідає вимогам, що висуваються до

кандидатських дисертацій. Виклад матеріалу дисертації подається обґрунтовано, розділи роботи взаємопов'язані між собою, висновки та пропозиції випливають зі змісту дисертації.

Дискусійні положення та зауваження дисертаційного дослідження.

Відзначаючи теоретичну і практичну значимість дисертаційного дослідження, необхідно виділити деякі положення, які мають дискусійний характер або вимагають обґрунтування:

1) у роботі доволі ґрунтовно досліджено міжнародний досвід побудови та функціонування систем страхування вкладів (с. 26-48). Разом із тим, слід було б ретельніше дослідити можливості застосування недержавного страхування банківських вкладів в Україні;

2) на с. 68 зазначається, що «... створення ССВ дозволяє перекласти основне фінансове навантаження, пов'язане з покриттям витрат, які є результатом банкрутства окремих банків, на саму банківську систему, яка є головним бенефіціаром страхування вкладів, знявши це навантаження (частково або повністю) з держави і вкладників». З огляду на це, доцільно було б більш розгорнуто розкрити положення щодо механізму практичної реалізації зазначеної пропозиції;

3) для дослідження каузальності формування депозитних ресурсів фізичних осіб України автор використовує систему показників (ст. 96), одним із яких є кількість банків, які мають банківську ліцензію, у зв'язку із чим виникає питання виділення цього показника і його вплив на динаміку формування депозитних ресурсів фізичних осіб в банківській системі України;

4) автором запропоновано науково-методичний підхід щодо оцінювання адекватності рішення ФГВФО про виведення банків з ринку на основі побудови траєкторії розвитку банків з позиції ССВ (с. 149). Проте, дискусійним залишається питання щодо семантики застосування поняття «адекватність» у контексті запропонованого дослідження, а саме у розрізі оцінювання адекватності рішень ФГВФО;

5) на рис. 3.26 (с. 145) пропонується розширити методику розрахунку коефіцієнту диверсифікації при нарахуванні регулярного збору у формі диференційованого до ФГВФО з урахуванням різних видів та рівнів банківських ризиків. Проте автором не зазначено, про які саме види та рівні банківських ризиків йде мова;

б) при побудові моделі аналізу динаміки патернів банків у ССВ України автором використано 15 показників (с. 160-161), проте відсутнє пояснення щодо критеріїв вибору даних показників і необґрунтовано критерії розподілу вагових коефіцієнтів по групам показників, які характеризують стан банківських депозитів (G_1), активів (G_2), капіталу (G_3) та кредитів (G_4) (с. 165).

Висловлені в представленому відгуку зауваження і дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам. Дисертація Бухтіарової Аліни Геннадіївни «Розвиток національної системи страхування вкладів» є завершеною науковою працею, в якій в результаті проведених досліджень розкрито теоретико-методичні засади підходи до функціонування та регулювання ССВ, обґрунтовано напрями її розвитку з використанням провідного світового досвіду.

Зміст дисертації відповідає поставленій меті та завданням, які повністю вирішені в процесі дослідження. Основні положення роботи, що виносяться на захист, мають елементи наукової новизни. Автореферат є ідентичним за змістом та відображає основні положення дисертації. Наукові положення, що виносяться на захист, відображені у публікаціях дисертанта, які відповідають вимогам МОН України. Дисертаційна робота оформлена відповідно до встановлених вимог, написана у науковому стилі, має наукову і практичну цінність. Напрямок дослідження відповідає профілю спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Отримані автором результати можуть бути використані в науковій, освітній та практичній діяльності, пов'язаній із функціонуванням системи страхування вкладів.

У цілому дисертаційна робота на тему «Розвиток національної системи страхування вкладів» відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та положенням п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Бухтіарова Аліна Геннадіївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансових
ринків Національного університету
державної податкової служби України
(м. Ірпінь)

Ю. М. Коваленко

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Бухтіарової Аліни Геннадіївни на тему: «Розвиток національної системи страхування вкладів», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дослідження

В умовах систематичних шоків банківської системи України та, відповідно, втрати довіри населення до банків, новітній вектор євроінтеграційного розвитку національної економіки вимагає від державних органів влади реформування ключових засад системи страхування вкладів фізичних осіб. Даний факт обумовлений тим, що вклади населення виступають базовою складовою ресурсів вітчизняних банків і дозволяють їм проводити ефективну кредитну політику та отримувати прибуток. Формування потужного депозитного портфелю за рахунок коштів фізичних осіб виступає однією з першочергових цілей реалізації тактичних та стратегічних планів будь-якого банку та забезпечує ефективне і стійке функціонування всієї банківської системи країни. В той же час, основою перетворення заощаджень населення на банківські депозити є систематична виплата відсотків за вкладом та гарантія повернення всієї суми коштів. Однак не зважаючи на важливість підвищення дієвості банківського нагляду та необхідність формування ефективної національної системи страхування вкладів дані питання залишаються недостатньо дослідженими і розробленими як з теоретичної, так і з прикладної точки зору, що і обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи Бухтіарової А.Г.

Наукова задача, вирішенню якої присвячена дисертаційна робота, знайшла відображення в працях як зарубіжних, так і вітчизняних учених, що, з одного боку, – складає наукове підґрунтя для продовження наукового пошуку в заданому напрямку, а з іншого, – узагальнення досягнень світової та вітчизняної економічної думки з даної проблематики свідчить про фрагментарний та незавершений характер цих досліджень у окремих теоретичних та прикладних аспектах, що потребує пошуку шляхів

Міністерство освіти і науки України
Українська академія банківської справи
ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ
15.01.2016 вк. № 20-005744

комплексного та системного вирішення існуючих проблем у даному напрямку дослідження.

Погоджуємось з висновками автора щодо необхідності узагальнення теоретичних підходів до трактування сутності поняття «страхування вкладів», а також визначення ролі системи страхування вкладів у забезпеченні стабільності фінансового ринку. Поглиблення потребує також питання оцінювання стану та тенденції розвитку національної системи страхування вкладів. Крім того, невирішеними залишаються питання оцінювання діяльності банків у системі страхування вкладів України. До того ж, актуальною залишається проблема аналізу відповідності української системи страхування вкладів ключовим принципам організації ефективних систем страхування вкладів та подальших напрямів розвитку національної системи страхування вкладів.

Таким чином, розроблені дисертантом методичні засади та практичні рекомендації щодо розвитку національної системи страхування вкладів слід вважати цілком актуальними та такими, що мають важливе теоретичне та практичне значення.

Зв'язок теми з державними та галузевими науковими програмами, пріоритетними напрямками розвитку науки

Тематика дисертаційної роботи відповідає державним, галузевим та національним науковим програмам і темам.

Наукові положення автора використовувались під час виконання науково-дослідних тем «Реформування фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0109U006782); «Конкурентоспроможність національної економіки в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0111U009459); «Сучасні технології фінансово-банківської діяльності в Україні» (номер державної реєстрації 0102U006965).

При підготовці звітів за цими темами використані конкретні розробки дисертанта, що стосуються, зокрема, ролі системи страхування вкладів у забезпеченні стабільності фінансового ринку, дослідження каузальності формування депозитних ресурсів фізичних осіб та аналізу динаміки патернів банків у системі страхування вкладів України.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, викладені в дисертації, у повній мірі досліджені, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, широкий перелік узагальнених, систематизованих та кваліфіковано опрацьованих автором робіт вітчизняних і закордонних вчених та фахівців з питань теорії фінансів, фінансових послуг та банківської проблематики. Поряд із науковою літературою, автор опрацював законодавчі, нормативно-правові акти, типові методики, статистичну інформацію.

Висновки є логічно обґрунтованими, повністю відображають основні положення проведеного дослідження, а також можливі напрями їхнього використання у процесі формування ефективної національної системи страхування вкладів.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

У дисертаційній роботі сформульовано та обґрунтовано сукупність положень, які характеризуються суттєвою науковою новизною і свідчать про особистий внесок її автора в розвиток економічної науки, який полягає у вирішенні науково-прикладної задачі щодо створення теоретичного та методичного підґрунтя для формування та оцінювання національної системи страхування вкладів в Україні.

У роботі поглиблено термінологію наукових досліджень в межах обраної автором проблематики шляхом розвитку поняття «страхування вкладів», яке запропоновано розуміти як економічні відносини, що виникають між банком, його вкладниками, органом, на який покладено функції страховика вкладів, та іншими учасниками фінансового ринку з метою забезпечення ефективної діяльності банку та надання гарантій щодо повернення вкладів фізичних осіб в законодавчо встановленому розмірі у разі визнання банку неплатоспроможним (банкрутом) (стор. 23-25). Авторське визначення виводить поняття «страхування вкладів» за межі роботи з неплатоспроможними банками.

Паралельно з цим, розширення категоріально-понятійного поля дослідження відбулось і в межах подальшого розвитку розуміння економічного змісту поняття «система страхування вкладів». Так дану категорію, запропоновано розглядати як комплекс заходів, спрямованих на попередження фінансових проблем банку, захист прав вкладників та забезпечення гарантій щодо повернення вкладів фізичних осіб в законодавчо встановленому розмірі у разі визнання банку неплатоспроможним (банкрутом). Дане визначення, на відміну від існуючих, враховує дуальність завдань системи страхування вкладів, а саме захист стабільності банківської системи та захист прав вкладників-фізичних осіб (стор. 25).

Автором обґрунтовано основні засади реалізації процедури роботи фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) з проблемними та неплатоспроможними банками в системі страхування вкладів, що, з одного боку, дозволяє ФГВФО здійснювати заходи щодо попередження фінансової кризи окремого банку, а, з іншого боку, окреслює способи роботи з неплатоспроможними банками (стор. 195).

Істотне місце у дисертаційній роботі відводиться формалізації процесу оцінювання ефективності функціонування національної системи страхування вкладів (стор. 182-185). Запропонований автором підхід передбачає кількісне визначення результативного показника на основі узагальненої функції Харрінгтона (функції бажаності). В той же час, розроблений науково-методичний підхід надає можливість визначити поточний стан системи страхування вкладів та спрогнозувати перспективи її розвитку.

На значну увагу заслуговують розроблені автором методичні засади щодо каузальності формування депозитних ресурсів фізичних осіб банківської системи і основних показників соціально-економічного розвитку України та показників функціонування банківської системи (стор. 95-117). Удосконалення підходу відбувалось шляхом його математичної формалізації на основі концепції причинності за Грейнджером, яка базується на теорії часових лагів.

До суттєвих здобутків автора слід віднести методичні засади оцінювання адекватності рішення ФГВФО про виведення банків з ринку. Основою розробленого науково-методичного підходу є побудови траєкторії розвитку банків з позиції системи страхування вкладів та прогнозу кризового фінансового стану банку шляхом аналізу динаміки патернів банків та побудови самоорганізуючих карт Кохонена (стор. 149-182). Використання такого підходу може сприяти досягненню максимальної надійності вітчизняної банківської системи в межах збереження вкладів фізичних осіб та підвищенню довіри населення до банків.

Позитивно також можна охарактеризувати запропонований дисертантом порядок розрахунку, нарахування і сплати зборів до ФГВФО (стор. 191). Наведений в роботі алгоритм передбачає встановлення розміру початкового збору до ФГВФО у абсолютному розмірі, зменшення розрахункового періоду регулярного збору та введення жорсткої регламентації процедури розрахунку, нарахування та сплати спеціального збору. Такий підхід дає змогу НБУ сприяти зростанню фінансової стійкості ФГВФО.

Наведені положення суттєво розвивають теорію і практику формування та оцінювання національної системи страхування вкладів, призначені для використання в практиці розробки державних програмних документів та нормативно-правових актів у банківській сфері України.

Повнота відображення результатів дослідження в опублікованих працях і авторефераті

Вивчення матеріалів дослідження та автореферату здобувача свідчать про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи. Дослідження має концептуальний та прикладний аспекти, що є характерним для наукової роботи. В авторефераті в повній мірі розкрито всі основні наукові результати, які отримано в процесі дослідження, ступінь новизни розробок, висновки та рекомендації роботи. Дисертація та автореферат відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України, що пред'являються до кандидатських дисертацій.

Наукові положення, висновки і результати дослідження опубліковано у 17 наукових праць загальним обсягом 5,37 друк. арк., з яких особисто автору належить 5,12 друк. арк., у тому числі 6 статей (з них 2 у співавторстві) опубліковані у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в електронному фаховому виданні України, 1 стаття у зарубіжному науковому виданні, 9 публікацій – у збірниках матеріалів конференцій. У публікаціях, виконаних у співавторстві, особистий внесок дисертанта відображено повною мірою.

У цілому дисертаційна робота відзначається логічністю побудови, завершеністю, обґрунтованістю наукових положень та висновків, сучасним науковим стилем подачі матеріалу. Дисертація містить достатню кількість таблиць, схем, рисунків, графіків, які подаються безпосередньо в основній частині дисертації і виносяться в додатки.

Значення дослідження для науки та практики, шляхи використання його результатів

Наукова значущість отриманих результатів обумовлена можливістю широкого застосування розроблених в дисертації науково-методичних підходів як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності. У сукупності результати дисертаційної роботи спрямовані на вирішення важливої науково-практичної задачі, що виявляється у розробці нових та вдосконаленні існуючих підходів до формування та оцінювання національної системи страхування вкладів.

Практичне значення наукових результатів, одержаних в дисертаційній роботі, визначається конкретною спрямованістю висновків, рекомендацій та пропозицій автора, а також обґрунтуванням методичного підґрунтя формування та оцінювання національної системи страхування вкладів фізичних осіб.

Розроблені дисертантом методичні положення можуть бути використані Національним Банком України, Міністерством фінансів України, Комітетом Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності та ін. Це дозволить удосконалити процес управління системи страхування вкладів, покращити її ефективність та підвищити стійкість банківської системи України.

Зокрема, конкретні положення дисертації щодо застосування системи аналізу каузальності формування депозитних ресурсів фізичних осіб впроваджено в діяльність Сумського Регіонального управління ПАТ КБ «Надра» (довідка від 25.12.2014 № 3130); практичні рекомендації щодо оцінки фінансового стану банків – у діяльність Управління Національного банку України в Сумській області (довідка від 14.07.2015 № 07-012/1787); науково-методичні пропозиції щодо аналізу динаміки патернів банків у ССВ України – у роботі департаменту моніторингу діяльності банків Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (довідка від 16.07.2015 № 20-23323/15).

Одержані дисертантом наукові результати використовуються у навчальному процесі Української академії банківської справи при викладанні дисциплін: «Фінансовий нагляд», «Фінансовий ринок», «Моделювання в управлінні фінансовими процесами», «Банківська система» (акт від 21.04.2015).

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних Бухтіаровою А. Г. результатів, слід звернути увагу на деякі дискусійні положення та недоліки, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. Погоджуючись з позицією автора щодо необхідності визначення ролі системи страхування вкладів у забезпеченні стабільності фінансового ринку (стор. 48-69), робота набула б ще більшої теоретичної цінності за умови доповнення проведеного дослідження графічною інтерпретацією у вигляді концептуальної схеми із зазначенням місця системи страхування вкладів в системі забезпечення стабільності фінансового ринку, тобто їх функціональний взаємозв'язок через відповідні важелі та інструменти.

2. Загалом підтримуючи наукові здобутки дисертанта щодо оцінювання сучасного стану та тенденцій розвитку національної системи страхування вкладів, зауважимо, що представлений автором аналіз (стор. 71-94) виглядав би значно більш аргументованим, якби в ньому були приведені не тільки проблеми системи страхування вкладів та можливі шляхи їх вирішення, але й очікувані результати від реалізації запропонованих змін.

3. Вагомого значення з практичної точки зору набуває розроблений автором науково-методичний підхід до каузальності формування депозитних ресурсів фізичних осіб і основних показників соціально-економічного розвитку України та показників функціонування банківської системи. У той же час, в роботі недостатня увага приділена економічному поясненню розміру лагів, а відбувається тільки констатація їх розмірності. Так, пояснення чому збільшення депозитів не тільки по різному реагує на зміну соціально-економічних показників розвитку України, але й з різним проміжком часу, надало б можливість менеджменту банку приймати ефективні управлінські рішення щодо інструментів залучення фінансових ресурсів на різних етапах свого функціонування та становлення вітчизняної економіки.

4. В підрозділі 2.3 «Оцінювання відповідності української системи страхування вкладів Ключовим принципам організації ефективних систем страхування вкладів» (стор. 116-137) доцільно було б чітко визначити не тільки факт фрагментарності виконання Ключових принципів, але й поетапний механізм покращення ситуації, наприклад зміну певних нормативно-правових документів, організаційну трансформацію фонду гарантування вкладів фізичних осіб, посилення важелів впливу з боку НБУ до банків або активного залучення закордонних організацій. Крім того, актуально було б встановити пріоритетність або комплексність досягнення тих Ключових принципам організації ефективних системи страхування вкладів, які в Україні не виконуються.

5. У контексті реалізації науково-методичного підходу до оцінювання стану системи страхування вкладів в Україні (стор. 139-184) автор в межах формування масиву вхідної інформації використовує 15-ть показників та проводить їх подальшу нормалізацію. Потребує пояснення використання такої кількості показників, оскільки багато з них включають подібні складові, це призводить до дублювання тенденцій поведінки факторних ознак та, як результат, викривлення результатів дослідження. Крім того, дискусійним є підхід здобувача відносно методу нормалізації, оскільки обрана сукупність включає як показники стимулятори, так і дестимулятори, що зумовлює

використання іншого підходу до приведення показників до співставного вигляду.

6. В роботі використано досить складний математичний інструментарій, що ускладнює практичну реалізацію запропонованих підходів, адже вимагає наявності у відповідальних працівників державних органів регулювання, нагляду та контролю додаткових знань та навичок.

Проте вищенаведені зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи та не знижують її наукову і практичну цінність.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Бухтіарової А. Г. являє собою цілісну, завершену, самостійно виконану, кваліфіковану наукову працю, в якій на основі проведених автором досліджень отримані нові науково обґрунтовані результати щодо вирішення важливої й актуальної науково-прикладної задачі, що виявляється у розвитку нових та удосконаленні існуючих підходів до формування та оцінювання національної системи страхування вкладів.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені у процесі дослідження. Основні положення роботи, які виносяться на захист, мають елементи наукової новизни. Автореферат є містить лише матеріали, викладені в дисертації і відображає основні її положення. Наукові положення, що виносяться на захист, повністю відображені у публікаціях здобувача, які відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України. Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються отриманими результатами. Тема дослідження відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси та кредит.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Бухтіарової А. Г. на тему «Розвиток національної системи страхування вкладів» за змістом і оформленням відповідає вимогам п. п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету

Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – Бухтіарова Аліна Геннадіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент,

кандидат економічних наук

керуючий відділенням АТ «ОТП Банк» в м. Суми

К.М. Д'яконов

Підпис Д'яконова К.М. засвідчую.
Заступник керуючого Ві.М. Печенем

Чернуха В.І.